

ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ

CHALLENGES OF LEGAL RESPONSIBILITY OF ATTORNEY-AT-LAW IN ENFORCEMENT PROCEEDINGS

Жаботинський І.В., приватний виконавець виконавчого округу м. Києва,
аспірант кафедри цивільної юстиції та адвокатури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

В статті висвітлені проблеми, що виникають на стадії виконання рішень судів та інших органів у зв'язку з неправомірними діями адвоката як представника однієї із сторін. Констатовано, що діяльність, спрямована на перешкодження виконанню рішення суду або іншого рішення, яке підлягає примусовому виконанню, більш характерна для представника боржника та самого боржника. Неправомірні дії таких осіб носять характер зловживання своїми процесуальними правами та створення перепон для державного або приватного виконавця, який вчиняє виконавчі дії у виконавчому провадженні. Адвокат як представник боржника або стягувача володіє майже повним імунітетом від відповідальності за вчинення недобросовісних дій тією особою, яку він представляє. Для вирішення цього дисбалансу, який сприяє зниженню ефективності виконання рішень судів, запропоновано удосконалити інститут юридичної відповідальності адвоката, яка відіграє насамперед морально-етичну роль в системі правового регулювання професійної адвокатської діяльності. По-перше, Правила адвокатської етики повинні містити заборону на надання адвокатом порад і консультацій, спрямованих на зловживання клієнтом його процесуальними правами й створенню перешкод для правомірної діяльності приватних і державних виконавців. По-друге, слід надати приватному і державному виконавцю більш широкі повноваження із застосування штрафних (насамперед грошових) санкцій щодо учасників виконавчого провадження, які створюють перешкоди для правомірної діяльності виконавця у виконавчому провадженні. Розміри штрафів, які застосовує виконавець як санкцію за порушення стороною виконавчого провадження своїх обов'язків, має відповідати принципу розумності й бути достатньою економічно обтяжливою для того, щоб досягти своєї запобіжної мети. По-третє, із законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність запропоновано виключити як державних, так і приватних виконавців з переліку осіб, які повинні сплачувати фінансовий внесок за подання дисциплінарної скарги на дії адвоката у виконавчому провадженні.

Ключові слова: виконавче провадження, державний / приватний виконавець, адвокат, юридична відповідальність адвоката, етичні стандарти адвокатської діяльності, етичні стандарти діяльності державних / приватних виконавців.

The article highlights the problems that arise at the stage of enforcement of court decisions and other authorities in connection with the misconduct of an attorney-at-law as a representative of one of the parties. It is emphasized that activities aimed at obstructing the enforcement of a court decision or other enforceable decision are more typical for the debtor's representative and the debtor himself. The unlawful actions of such persons have the nature of abuse of their procedural rights and creation of obstacles for a public or private enforcement officers who perform enforcement actions in enforcement proceedings. As a representative of a debtor or a creditor, an attorney-at-law has almost complete immunity from liability for the commission of malpractice by the person he or she represents. To address this imbalance, which contributes to a decrease in the effectiveness of enforcement of court decisions, the author proposes to improve the institute of legal liability of an attorney-at-law, which plays primarily a moral and ethical role in the system of legal regulation of professional attorney-at-law activities. Firstly, the Rules of Attorneys' Ethics should prohibit attorneys' advice and consultations aimed at abusing the client's procedural rights and creating obstacles to the lawful activities of private and public bailiffs. Secondly, private and public bailiffs should be granted broader powers to impose penalties (primarily monetary) on parties to enforcement proceedings that create obstacles to the bailiff's lawful activities in enforcement proceedings. The amount of fines imposed by the enforcement officer as a sanction for a party to the enforcement proceedings' breach of its obligations must comply with the principle of reasonableness and be sufficiently economically burdensome to achieve its preventive purpose. Thirdly, it is proposed to exclude both public and private bailiffs from the list of persons who must pay a financial contribution for filing a disciplinary complaint against the actions of an attorney-at-law in enforcement proceedings.

Key words: enforcement proceedings, public/private enforcement officer, attorney-at-law, legal responsibility of an attorney-at-law, ethical standards of attorney-at-law, ethical standards of public/private enforcement officers.

Вступ. Актуальність теми. Питання виконання рішень судів та інших органів в Україні є одним із пріоритетів судової реформи, особливо з урахуванням вимог щодо європейської інтеграції України. Цей факт підкреслений у Звіті Європейської комісії, оприлюдненому у листопаді 2018 р., де вказано, що Україна має вживати системних зусиль щодо покращення рівня виконання судових рішень [1]. Нажаль, добровільне виконання залишається в Україні на вкрай низькому рівні, що підсилюється проблемами, зумовленими правовим режимом воєнного стану, тому актуальним є дослідження механізмів юридичної відповідальності осіб, які беруть участь у цьому процесі. При цьому відповідно до стандартів Ради Європи, «судді та адвокати відіграють різні ролі в судовому процесі, проте внесок представників обох професій є необхідним для досягнення справедливих та ефективних рішень в усіх судових процесах відповідно до закону» (Висновок № (2013)16 Консультативної ради європейських суддів «Про відносини між суддями та адвокатами») [2].

Адвокат є учасником виконавчого провадження як представник однієї із сторін. Ми погоджуємося із Кур'ятою В. В., яка стверджує, що «однією функцією адвоката у виконавчому провадженні є функція контролю за діяльністю дер-

жавного чи приватного виконавця» [3, с. 466]. На наше переконання, ця функція для даного виду адвокатської діяльності є вихідною. Поряд із цим, важливими є методи і засоби, якими адвокат досягає своїх цілей на стадії виконання судового або іншого рішення, а також недопущення зловживання адвокатом своїми процесуальними правами. Тому сприяння адвокатом досягненню мети виконавчого провадження є не менш значущою його функцією [3, с. 465–466].

Мета дослідження. Стаття 76 Закону України «Про виконавче провадження» [4] визначає загальні інституційні підвалини для притягнення до юридичної відповідальності учасників виконавчого провадження. Неправомірними діями або бездіяльністю в контексті цієї норми вважається несвочасне подання або неподання звітів про відрахування із заробітної плати та інших доходів боржника, неподання або подання неправдивих відомостей про доходи і майновий стан боржника, ненадання боржником на вимогу виконавця декларації чи зазначення у декларації неправдивих відомостей або неповідомлення про зміну таких відомостей, неповідомлення боржником про зміну місця проживання (перебування) чи місцезнаходження або місця роботи (отримання доходів), а також за неявку без поважних причин за викликом виконавця. Поряд із цим, вказано норма Закону

Україні «Про виконавче провадження» є бланкетною, вона відсилає нас до інших нормативних актів, зокрема, КУпАП [5], Кримінального кодексу України [6], а рівень її дієвості залишається доволі низьким.

У науковій юридичній літературі дослідження присвячені переважно правовому статусу адвоката, класифікації різновидів його діяльності або загальним питанням притягнення адвоката до різних видів юридичної відповідальності (Н. М. Бакаянова [7], Т. Б. Вільчик [8], В. В. Заборовський [9], С. О. Іваницький [10] та інші). Водночас, питання визначення інструментів притягнення адвоката до галузевих видів відповідальності з урахуванням специфічних особливостей виконавчого провадження залишаються недослідженими. Тому наше завдання в цій статті – дослідити основні проблеми, які виникають на стадії виконання рішень судів та інших органів у зв'язку з неправомірними діями адвоката як представника однієї із сторін, а також запропонувати шляхи їх вирішення через інститут юридичної відповідальності адвоката-представника у виконавчому провадженні.

Виклад результатів дослідження. *Проблеми дисциплінарної відповідальності адвоката у виконавчому провадженні.* Проблема дисциплінарної відповідальності адвоката, залученого до виконання рішень судів та інших органів, має дуалістичний характер, адже пов'язана як із стандартами адвокатської етики, так і відповідними стандартами діяльності приватного / державного виконавця.

Відповідно до ст. 18 Кодексу професійної етики приватних виконавців України у відносинах з учасниками виконавчого провадження приватний виконавець повинен бути стриманим, коректним і тактовним. Він зобов'язаний забезпечити однакове ставлення до усіх учасників виконавчого провадження, дотримуючись високих стандартів ввічливості та поваги до їхніх прав, сприяти сторонам виконавчого провадження в реалізації їхніх прав, передбачених чинним законодавством [11]. Як правило, приватний виконавець націлений на швидке та ефективне виконання рішення суду, що не завжди відповідає реальним намірам боржника та його представника.

Стаття 42 Правил адвокатської етики зобов'язує адвоката, представляючи інтереси клієнта або виконуючи функцію захисника в суді, дотримуватися вимог чинного процесуального законодавства, законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність, про судоустрій і статус суддів, іншого законодавства, що регламентує поведінку учасників судового процесу, а також вимог Правил [12].

Загальні принципи адвокатської етики також уповноважують адвоката бути чесним, добропорядним, поважати права та обов'язки інших осіб, уникати конфлікту інтересів, виходити з переваги інтересів клієнта, забороняють адвокату давати клієнту поради, свідомо спрямовані на полегшення вчинення правопорушень й вдаватися до засобів та методів, які суперечать чинному законодавству або Правилам адвокатської етики [12]. Слідуючи вказаних приписам, адвокат повинен сприяти державному або приватному виконавцю, які здійснюють діяльність з виконання рішення суду або іншого органу, яке набуло законної сили в передбаченому нормативними актами порядку. Як вірно зауважує С. В. Прилуцький, «сама адвокатура має бути надійною опорою судової влади та правосуддя» [13, с. 240].

Порушення Правил адвокатської етики може бути підставою для дисциплінарної відповідальності адвоката, передумовою якої є скарга, подана на щодо його дій або бездіяльності до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону клієнтом або іншою особою, якій стало відомо про вчинення адвокатом правопорушення [12; 14]. Незважаючи на те, що в дисциплінарній практиці щодо адвокатів доволі складно знайти реальні приклади застосування дисциплінарних стягнень до адвокатів, які порушили вимоги професійної етики, представляючи інтереси клієнтів у виконавчому провадженні, це не свідчить про

відсутність таких порушень. По-перше, найчастіше адвокати не вчиняють правопорушень самостійно, але надають клієнтам поради, зміст яких не сприяє дотриманню принципу обов'язковості рішення суду. За результатами таких порад, які повною мірою охороняються адвокатською таємницею, самого адвоката не можна притягти до дисциплінарної відповідальності, навіть якщо, дотримуючись інструкцій адвоката, клієнт вчиняє або відверто протиправні або не зовсім правомірні дії. Відповідальність за такі дії нестиме саме клієнт, який вже пост-фактум може подати скаргу не неетичні дії адвоката до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону. Дотримання ж принципів адвокатської етики в частині застосування методів і способів, які відповідають чинному законодавству, є особистою відповідальністю адвоката і перед собою, і перед клієнтом, і перед адвокатською спільнотою. По-друге, судова практика у виконавчому провадженні здебільшого стає на бік захисту прав боржників, а не законних дій виконавця, спрямованих на оперативне виконання рішення суду, тому довести факт надання адвокатом неправомірних порад боржнику на практиці доволі складно. Під час подання скарг на дії та бездіяльність виконавця як до суду, так і до Міністерства юстиції України, найчастіше виграє боржник, якого консультує й представляє кваліфікований адвокат, а не виконавець. Таким чином, в кінцевому рахунку страждає публічний інтерес, адже держава отримує низький рівень виконання рішень судів та інших органів та зауваження з боку міжнародних організацій та інституцій: Ради Європи, Європейської комісії та виграє справа проти держави у Європейському суді з прав людини.

На нашу думку, доцільним є удосконалення інституту дисциплінарної відповідальності в частині створення дієвого механізму протидії зловживанню адвокатом його процесуальними правами як представника у виконавчому провадженні. Насамперед Правила адвокатської етики повинні містити запобіжники, спрямовані на протидію зловживанню адвокатами процесуальними правами у виконавчому провадженні. В тексті цього документа повинна міститися заборона на надання адвокатом порад і консультацій, спрямованих на зловживання клієнтом його процесуальними правами й створенню перешкод для правомірної діяльності приватних і державних виконавців. Також варто спростити шлях оскарження протизаконних дій адвоката для виконавця через інститут дисциплінарної скарги. Справа в тому, що за подання скарги на неправомірні дії адвоката встановлена офіційна плата – за внесення кваліфікаційно-дисциплінарними комісіями адвокатури регіонів відомостей до Реєстру дисциплінарних проваджень у розмірі одного прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на день подання заяви (скарги) щодо поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність (п. 3 Рішення Ради адвокатів України від 16–17.11.2022 р., № 144) [15]. Примітно, що судді, які подають скарги на адвокатів в межах здійснення правосуддя, звільнені від сплати цього збору до органів адвокатського самоврядування, який у 2024 р. складає 2920 грн [16]. Таке «обтяження», розміри якого співставні з розмірами судового збору, є чинником, який стримує виконавців від подання скарг на дії адвокатів-представників сторін у виконавчому провадженні, навіть якщо у виконавця є всі підстави для вчинення таких дій. Враховуючи, що діяльність виконавців не є виключно приватною, а спрямована на реалізацію публічного інтересу, варто виключити ці державних, так і приватних виконавців з переліку осіб, які повинні сплачувати внесок за подання дисциплінарної скарги на дії адвоката у виконавчому провадженні.

Проблеми адміністративної відповідальності адвоката у виконавчому провадженні. Статтею 188¹³ КУпАП передбачена адміністративна відповідальність за невиконання

нання законних вимог державного виконавця, приватного виконавця [5]. Приміром, якщо сторона виконавчого провадження не здійснює належної взаємодії з виконавцем, не надає йому необхідну інформацію, ухиляється від явки на вимогу виконавця, порушує свої обов'язки, які передбачені Законом України «Про виконавче провадження», державний або приватний виконавець має право скласти протокол про адміністративне правопорушення, який повинен містити всі необхідні реквізити, передбачені статтею 256 КУпАП. Розмір штрафу в такому разі складає від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Примітно, що адміністративне стягнення за протидію законній діяльності приватних виконавців накладають суди, а стосовно державних виконавців – начальники органів державної виконавчої служби, яким безпосередньо підпорядковані державні виконавці. Протоколи про адміністративну відповідальність, складені приватними виконавцями, не завжди підтримуються судом, або через формальні причини, або через помилки виконавця при складенні протоколу. Водночас, адвокат як представник сторони виконавчого провадження не несе юридичну відповідальність в такому разі, оскільки українське законодавство передбачає принцип індивідуальної дії юридичних санкцій. Адвокат не може нести відповідальність за дію або бездіяльність особи, яку він представляє, незважаючи на те, що він користується процесуальними правами такої особи. На практиці саме адвокат може надавати поради стороні виконавчого провадження, які спрямовані на протидію виконання рішення суду. При цьому відповідальність, зокрема, адміністративну, нестиме в такому разі саме боржник або стягувач. Недобросовісні дії адвоката в такій ситуації переважно залишаються безкарними.

Вважаємо, що попри наявні інституційні проблеми інституту адміністративної відповідальності, процедура якої не повною мірою узгоджується з європейськими стандартами належного судочинства, його потенціал є недостатньою мірою розкритий у виконавчому провадженні. На нашу думку, більш широке застосування адміністративних штрафів сприятиме підвищенню дієвості виконавчого провадження. При цьому на законодавчому рівні має бути вирішена проблема нерівного статусу приватних і державних виконавців: перші повинні отримати право накладати адміністративні стягнення на недобросовісних учасників виконавчого провадження на рівні з державними виконавцями. Адже судові процедури накладення відповідних санкцій хоча і є привабливою, але ускладнює процес і значно знижує його дієвість. Дотримання процесуальних гарантій для учасників виконавчого провадження цілком можна досягти шляхом застосування інструментів судового контролю за накладенням приватним або державним виконавцем адміністративних стягнень.

Окрім того, може бути розширений перелік дій або бездіяльності учасників виконавчого провадження, за наслідком яких можуть бути накладені адміністративні стягнення. Приміром, часто боржники не допускають виконавця до житла та іншого володіння, приміщень і сховищ, для проведення виконавчих дій або вчиняють різноманітні дії, що унеможливають чи ускладнюють виконання рішення. Потенційно це може бути приводом для накладення виконавцем адміністративних стягнень на сторону виконавчого провадження, що вчиняє відповідні дії.

Перспективною, на нашу думку, є можливість накладення на адвоката як представника у виконавчому провадженні, адміністративних санкцій за протидію законній діяльності приватного або державного виконавця, яка полягає у вчиненні активних дій, спрямованих на укладення або унеможливлення виконання рішення суду або іншого органу. Якщо такі дії вчиняє саме адвокат за дорученням клієнта, то і юридичну відповідальність за них має нести саме адвокат. На нашу думку, таке нормативне рішення сприятиме різкому зменшенню процесуальних зловживань з боку адвокатів, які представляють інтереси

сторін у виконавчому провадженні. Потенційні наслідки особистої відповідальності дисциплінуватимуть адвокатів й спонукатимуть їх до правомірної поведінки.

Проблеми процесуальної відповідальності адвоката у виконавчому провадженні. Стверджуючи тезу самостійності процесуальної відповідальності, Капустіна Н. Б. і Шевчук Я. В. стверджують, що «правовідносини процесуальної відповідальності – це суспільні відносини, врегульовані нормами процесуального права, що мають охоронний характер, спрямовані на захист прав та законних інтересів суб'єктів процесуальної діяльності» [17, с. 524]. Погоджуючись з таким підходом, підкреслимо, що процесуальна відповідальність має посісти провідне місце серед видів галузевої юридичної відповідальності у виконавчому провадженні через її найтісніший зв'язок з судовим процесом.

Незважаючи на значущість процесуальної відповідальності, її роль у виконавчому провадженні є не до кінця розкритою. В постанові КЦС ВС від 03 червня 2020 р. у справі № 318/89/18 надається визначення зловживанню процесуальними правами: «це протиправне, недобросовісне та неналежне використання учасником справи (його представником) належних йому процесуальних прав, що виражається у винних процесуальних діях (бездіяльності), які зовні відповідають вимогам цивільних процесуальних норм, але здійснюються з корисним або особистим мотивом, що спричиняє шкоду інтересам правосуддя у цивільних справах та (або) інтересам учасників справи, чи недобросовісна поведінка в інших формах. ... При зловживанні процесуальними правами суд має право залишити без розгляду або повернути скаргу, заяву, клопотання, позов, чи застосувати інші заходи процесуального примусу. Натомість правовим наслідком зловживання матеріальними (цивільними) правами може бути, зокрема, відмова у захисті цивільного права та інтересу, тобто відмова в позові» [18]. На нашу думку, процесуальна відповідальність учасників виконавчого провадження має наступати саме за зловживання ними процесуальними правами. Суб'єктом накладення відповідних процесуальних санкцій має бути державний / приватний виконавець або суд під час здійснення судового контролю за виконанням рішення суду.

Наявного на сьогодні правового регулювання питання накладення процесуальних санкцій на недобросовісних учасників виконавчого провадження, на нашу думку, недостатньо. Розділ XI Закону України «Про виконавче провадження» [4] присвячений відповідальності у виконавчому провадженні. Однак, чіткі процесуальні наслідки для боржника настають лише в разі невиконання ним рішення, що зобов'язує його вчинити певні дії, та рішення про поновлення на роботі. В такому разі на підставі статті 75 зазначеного закону виконавець виносить постанову про накладення штрафу на боржника (фізичну або юридичну особу або на посадову особу). Розмір таких штрафів складає від 100 до 300 неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Відповідно до ч. 2 ст. 75 в разі повторного невиконання рішення боржником без поважних причин виконавець у тому самому порядку накладає на нього штраф у подвійному розмірі та звертається до органів досудового розслідування з повідомленням про вчинення ним кримінального правопорушення. На нашу думку, з практичної точки зору описаний механізм не є ефективним прикладом процесуальних санкцій, які уповноважений накладати саме виконавець у виконавчому провадженні, оскільки розмір можливих штрафів, що накладає виконавець, є мізерним (від 1700 до 5100 грн). Однак, спектр застосування цього інституту можна істотно розширити як за рахунок збільшення розміру штрафів, так і за рахунок розширення підстав їх застосування. З теоретичної точки зору стаття 75 Закону України «Про виконавче провадження» – єдиний безпосередній інструмент процесуальної відповідальності, який має в своєму арсеналі виконавець.

На відміну від статті 75 вказаного закону, його стаття 76 відсилає до адміністративної та кримінальної відповідальності за невиконання рішення суду або іншого органу. Однак, звернення до адміністративних санкцій, не всі з яких уповноважений накладати виконавець, а також до органів досудового розслідування, які за заявою виконавця мають розпочати кримінальне провадження, не є таким же дієвим, як безпосереднє накладення санкцій виконавцем у виконавчому провадженні. Відповідно до ст. 382 Кримінального кодексу України [6] покарання може бути застосовано за умисне невиконання або перешкоджання виконанню вироку, рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили, а також умисне невиконання службовою особою рішення Європейського суду з прав людини, Конституційного суду України та умисне недотримання висновку Конституційного суду України. Водночас, відповідно до правової позиції ККС ВС, висловленої у постанові від 14 травня 2019 р. у справі № 319/841/16-к, для встановлення факту умисного невиконання судового рішення має важливе значення з'ясування питання про наявність реальної можливості його виконати [19]. Якщо слідувати цій логіці, то особа, яка не має ліквідного майна, не може нести кримінальної відповідальності за невиконання рішення суду, яким на неї накладено майнове зобов'язання. Притягнути таку особу до інших видів юридичної відповідальності за невиконання рішення суду також неможливо. Статистика застосування статті 382 КК України не є численною, хоча окремі вирокі по ній виносяться кожного року. Водночас слід мати на увазі, що притягнення особи до адміністративної або кримінальної відповідальності не означає виконання цією особою рішення суду, яке стало підставою для застосування відповідних санкцій юридичної відповідальності. Кримінальне провадження є досить довготривалим процесом, й може зайняти від одного року до кількох. Санкції ж процесуальної відповідальності накладаються виконавцем оперативно й відчутно впливають на реалізацію особистих, зокрема майнових, прав особи, яка є учасником виконавчого провадження. Тому ці санкції є доволі ефективними.

Доволі цікавим є порівняння процесуальних санкцій, які накладаються судом за зловживання процесуальними правами у судовому процесі, із форматом виконавчого провадження. Зробимо це на прикладі цивільного судочинства. По-перше, в судовому процесі сам суд застосовує санкції за недобросовісну поведінку до учасників судового процесу. Виконавець у виконавчому провадженні такими правами переважно не наділений. По-друге, перелік форм зловживання процесуальними правами, передбачений ст. 44 ЦПК України [20], до яких переважно належить подання безпідставних подань, заяв і скарг, не є вичерпним, і суд може визнати певні дії учасників судового провадження, якщо вони суперечать засадам цивільного судочинства, недобросовісними. По-третє, санкції за зловживання процесуальними правами суд застосовує як до учасників судового процесу, так і до їх представників. Серед можливих санкцій: (а) повернення скарг, заяв, клопотань (ч. 3 ст. 44 ЦПК України); (б) залишення скарги, заяви, клопотання без розгляду (ч. 3 ст. 44 ЦПК України); (в) штраф (ст. 148 ЦПК України); (г) покладення судових витрат незалежно від результатів вирішення спору (ч. 9 ст. 141 ЦПК України) [21]. Саме такого різнопланового інструментарію бракує у виконавчому провадженні, адже притягти адвоката до процесуальної відповідальності у виконавчому провадженні майже неможливо.

Враховуючи, що виконавче провадження є складовою й завершальним етапом судового провадження, інститут процесуальної відповідальності його учасників має бути розширений, а виконавцю слід надати декілька інструментів, спрямованих на обмеження майнових та інших прав боржника та його представника з метою спонукання їх до якнайшвидшого виконання рішення суду. Процесуальна відповідальність учасників виконавчого провадження має бути детально унормована Законом України «Про виконавче провадження», а санкції цього виду відповідальності мають бути розширені. В законодавстві зарубіжних країн доволі популярним є астрент, що «полягає в присудженні до сплати боржником грошової суми, яка встановлюється судом на одиницю часу прострочення виконання судового рішення (день, тиждень, місяць) до повного його виконання» [22]. Як правило, цей різновид штрафу накладається судом за невиконання його рішення, і є доволі дієвим, тому варто розглянути застосування подібних правил в Україні.

Висновки. Підсумовуючи викладене, варто відзначити, відповідальність адвоката, який здійснює функцію представництва інтересів учасників виконавчого провадження, має насамперед морально-етичну складову. Адвокат має статусні професійні обов'язки, які випливають із законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність та Правил адвокатської етики, які зумовлюють його моральну і юридичну відповідальність перед клієнтом. Остання виконує запобіжно-охоронну функцію в системі правосуддя й вимагає від адвоката дбати про інтереси особи, яку він представляє, вдало поєднуючи це із необхідністю сприяти належному відправленню правосуддя на етапі виконання рішення суду. З іншого боку, адвокат зобов'язаний дотримуватися стандартів професійної етики під час взаємодії з приватними та державними виконавцями й не вчиняти дій, спрямовуючи свою процесуальну активність виключно в конструктивне русло.

У виконавчому провадженні його учасники потенційно можуть нести дисциплінарну, адміністративну й процесуальну відповідальність. Однак, сучасне законодавче регулювання ускладнює застосування цих інститутів насамперед через те, що повноваження виконавця в частині накладення стягнень на учасників виконавчого провадження є дуже обмеженими. Адвокат як представник боржника або стягувача володіє майже повним імунітетом від відповідальності за зловживання процесуальними правами та вчинення інших недобросовісних дій тією особою, яку він представляє. Це не сприяє досягненню завдань виконавчого провадження, тому виконавець повинен отримати дієві інструменти із накладення процесуальних і адміністративних стягнень на представника сторони виконавчого провадження, який створює перешкоди в правомірній діяльності виконавця. Таким чином, надання приватному і державному виконавцю більш широких повноважень із застосування штрафних (насамперед грошових) санкцій щодо учасників виконавчого провадження, які створюють перешкоди для правомірної діяльності виконавця у виконавчому провадженні, є одним із першочергових завдань судово-правової реформи. Розміри штрафів, які застосовує виконавець як санкцію за порушення стороною виконавчого провадження своїх обов'язків, має відповідати принципу розумності й бути достатньою економічно обтяжливою для того, щоб досягти своєї запобіжної мети.

ЛІТЕРАТУРА

1. Commission staff working document Ukraine 2023 Report Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 2023 Communication on EU Enlargement policy. 08.11.2023. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/bb61ea6d-dda6-4117-9347-a7191ecef3f_en?filename=SWD_2023_699%20Ukraine%20report.pdf
2. Висновок № (2013)16 Консультативної ради європейських суддів «Про відносини між суддями та адвокатами» від 15 листопада 2013 р. *Офіційний веб-сайт судової влади*. URL: <https://court.gov.ua/userfiles/KRES%20Vusnovok.pdf>

3. Кур'ята В.В. Функції адвоката у виконавчому провадженні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 8. С. 465-468. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2023/108.pdf
4. Про виконавче провадження: Закон України 2 червня 2016 р., № 1404-VIII. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення. 7 грудня 1984 р., № 8073-X. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
6. Кримінальний кодекс України. 5 квітня 2001 р., № 2341-III. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
7. Бакаянова Н.М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України: дис. ... д-ра юрид. наук; 12.00.10. Одеса, 2017. 395 с.
8. Вільчик Т.Б. Участь адвоката у виконавчому провадженні. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023 № 3 (9). С. 292–309.
9. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.
10. Іваницький С. О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
11. Кодекс професійної етики приватних виконавців України. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0007943-21#Text>
12. Правила адвокатської етики, схвалені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 року 9 червня 2017 р. *Офіційний веб-сайт НААУ*. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2017-06-09-pravila-2017_596f00dda53cd.pdf
13. Прилуцький С. В. Громадянське суспільство в механізмі судової влади та правосуддя: теоретико-правовий аспект. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 1. С. 236–242.
14. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р., № 5076-VI. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
15. Про Реєстр дисциплінарних проваджень: Рішення Ради адвокатів України від 16-17.11.2022 р., № 144. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0144871-22#Text>
16. Прожитковий мінімум в Україні 2024. *Офіційний веб-сайт Мінфіну*. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/wagemin/>
17. Капустіна Н.Б. і Шевчук Я.В. Процесуальна відповідальність як соціальне явище: історико-філософський аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 522-525. URL: http://lsej.org.ua/12_2022/124.pdf
18. Постанова КЦС ВС від 03 червня 2020 р. у справі № 318/89/18. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/89675396?utm_source=jurliga.ligazakon.ua&utm_medium=news&utm_content=jl03&_ga=2.231219999.1668843846.1722350355-1984189202.1711800220#_gl=1*6tk42a*_gcl_au*MTI1NjY5ODc2NS4xNzIxNzI5MTU2
19. Постанова ККС ВС від 14 травня 2019 р. у справі № 319/841/16-к. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/81841881>
20. Цивільний процесуальний кодекс України. 18 березня 2004 р., № 1618-IV. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
21. Сакара Н.Ю. Добросовісність та зловживання процесуальними правами: окремі аспекти правозастосування. 27.12.2023. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/dobrosovisnist-ta-zlovzivannia-procesualnimi-pravami-okremi-aspekti-pravozastosuvannia>
22. Авторгов А. Астрентом по боржниках. *Особистий блог*. 06.04.2021. URL: <https://www.avtorgov.com/%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%BC-%D0%BF%D0%BE-%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%85/>